

Adventní koncert

Ondřej Kvas (premiéra)
Peter Graham

Ensemble Opera Diversa
Ensemble Versus
Roman Hoza – baryton
diriguje Gabriela Tardonová

PROGRAM

Ondřej Kvas

O antífony pro baryton a smyčce (PREMIÉRA) 8'

O sapientia - O Adonai - O Oriens - O Emmanuel

Peter Graham

Sonata da chiesa 18'

Ondřej Kvas

Magnificat pro sbor a smyčce 20'

OBSAZENÍ

Roman Hoza, baryton

Ensemble Versus, sbormistr Vladimír Maňas

diriguje Gabriela Tardonová

Ensemble Opera Diversa

I. housle

Jan Bělohlávek (koncertní mistr)
Kristýna Jungová
Tereza Lásková
Pavel Koplík
Filip Kostecký

II. housle

Zuzana Křivá
Hana Bílková
Robin Červínek
Anna Laborová

violy

David Křivský
Eva Kotrbová
Jakub Kamenskich

violoncella

Anežka Kavalírová
Iva Kalusová

kontrabasy

Anežka Moravčíková
Miloslav Raisigl

produkce: Lukáš Baumann, Magdalena Dostálová,
Lubor Pokluda, Lenka Zlámalová

grafika: Sylva Marková

dramaturg a umělecký vedoucí: Vladimír Maňas

K PROGRAMU

Ensemble Opera Diversa pro Vánoční den Eurorádia připravil adventní program soudobé duchovní hudby. Skladbu *O antifony* pro baryton a smyčce soubor objednal u svého dvorního skladatele Ondřeje Kyase právě pro tento koncert. Původně šlo o krátké liturgické texty, zpívané v posledním předvánočním týdnu před chvalozpěvem Panny Marie z Lukášova evangelia. Právě radostný *Magnificat* Ondřeje Kyase koncert také uzavírá. Vprostřed je zařazena *Sonata da chiesa* Petera Grahama, skladba čistě instrumentální a v tomto ohledu kontrastní k dílům Kyasovým.

Ondřej Kyas (1979) se pohybuje na rozhraní různých žánrů, v rámci Ensemble Opera Diversa se profiloval především jako vynikající autor minioper i dosud pěti celovečerních kusů, vždy ve spolupráci s druhým zakladatelem Ensemble Opera Diversa, libretistou Pavlem Drábkem.

Nepřehlédnutelná či spíše nepřeslechnutelná je jeho kompoziční zkušenost a dovednost ve zhudebnění libovolného textu. Jakkoli je Kyasova hudební tvorba zcela současná, zůstává přístupná, srozumitelná a nezříká se emotivní roviny. Klíčovým autorovým dílem je v tomto směru jeho celovečerní zhudebnění středověké sekvence *Stabat Mater* (2010), v menším obsazení pro sbor a smyčce později zhudebnil také kantikum *Magnificat* (2011) a hymnus *Te Deum laudamus* (2013). Pro orchestr Ensemble Opera Diversa napsal také několik instrumentálních skladeb (*Komorní symfonie 1. a 2., Melodie, Introitus*). Na objednávku

britského Ensemble 10/10 napsal klavírní kvintet *Strange Kind of Happiness*, premiérováný v roce 2012 v Liverpoolu. Pro hobojistu Viléma Veverku a Ensemble Opera Diversa orchestroval *Suitu* pro hoboj a klavír Pavla Haase. Na festivalu Janáček Brno 2018 zazní v podání Ensemble Opera Diversa jeho úprava Janáčkovy opery *Šárka* (verze 1887).

Premiérové **O antifony** (2017) navazují na předchozí Kyasovy duchovní skladby pro soubor. Tentokrát však místo sboru zaujme jediný sólista, výjimečný barytonista Roman Hoza (člen Národního divadla v Brně). Roman Hoza se ještě v době svých studií zhostil hlavní role v diversní inscenaci opery *Palackého truchlivý konec* brněnského skladatele Miloše Štědrone. V roce 2016 pak s Lucií Kašpárkovou uvedl v premiéře *Madrigaly* Ondřeje Kyase.

O antifony

O sapientia

Ó moudrosti, tys vyšla z úst Nejvyššího a od počátku do konce pronikáš všechno, celý svět mocně a líbezně řídíš: přijď a nauč nás cestě moudrosti.

O Adonai

Ó Adonai, Vladaři Izraelova domu, ty ses ukázal Mojžíšovi v plameni hořícího keře a dals mu na Sinaji zákon: přijď a zachraň nás svou mocnou pravici.

O Oriens

Ó Vycházející z výsosti, jase věčného světla a slunce spravedlnosti: přijď a osvěť ty, kdo jsou v temnotách a stínu smrti.

O Emmanuel

Ó Emanueli, náš Králi a Zákonodárce, očekávání a spásu národů: přijď a zachraň nás, Pane, náš Bože.

Peter Graham je umělecký pseudonym soudobého českého skladatele **Jaroslava Šťastného-Pokorného** (1952). Na brněnské konzervatoři vystudoval obory hra na varhany u Josefa Pukla a skladbu u Bohuslava Řehoře. Ve studiích pokračoval na JAMU, kde byl žákem Aloise Piňose. Za svoji absolventskou skladbu, *Trojkoncert pro lesní roh, housle, klavír a orchestr* (1980), byl

oceněn ve skladatelské soutěži na JAMU a také v soutěži Ministerstva kultury ČSR. Po dokončení studií prošel řadou zaměstnání spjatých s hudbou, byl například rozhlasovým hudebním režisérem. V současné době působí jako pedagog na Katedře kompozice, dirigování a operní režie JAMU. Podílí se na dramaturgii Expozice nové hudby, mezinárodního festivalu soudobé hudby v Brně. Jeho díla se setkala s úspěchem v mnoha evropských zemích i v USA. V roce 1993 byl za svoji komorní kantátu *Der Erste* na texty Franze Kafky oceněn třetí cenou v mezinárodní soutěži festivalu Musica Judaica v Praze. Sám Graham o své hudbě říká, že „roste jako dříví v lese“. Hudbu píše kvůli hudbě samotné a dodává: „Jsem to, co vytvářím.“

Sonata da chiesa pochází z roku 1997. Do určité míry byla inspirována barokními chrámovými sonátami, její motivy i stavba však nejsou ovlivněny jen barokem. Grahamovo dílo představuje současnou podobu čistě instrumentální kompozice vhodné do dlouhé chrámové akustiky, do duchovního prostoru. Odráží v mnohém obraty v hudebním myšlení v reakci na poválečnou avantgardu, nebojí se jemnosti, prostoty ani vlídnosti.

*„**Sonata da chiesa** je pokusem o naplnění chrámového prostoru hudbou, jaká by se tam podle mých představ mohla hodit. Snažil jsem se v ní o vystižení „ducha baroka“ – nikoliv jako historického jevu, ale v původním smyslu (barocco = perla neobvyklého tvaru). [...] Ve skladbě pracuji sice s některými historickými hudebními prostředky, ale používám je svým způsobem. Tato hudba je tedy podivně pokroucená, svíjející se mezi protiklady nebe a pekla, šířaná touhou, poháněná vášní, je krutě bezohledná i trpící úzkostí, je v ní pýcha i pokora, údiv i pokání.“*

Peter Graham

Magnificat (2011) vznikl záhy po pozoruhodné, emotivní a dosud nejrozsáhlejší skladbě (z hlediska délky i obsazení) *Stabat Mater*. Ondřej Kyas tehdy pro další z chrámových koncertů Ensemble Opera Diversa zhudebnil Mariin chvalozpěv z Lukášova evangelia. V díle zároveň použil několik motivů ze stejnojmenné, o třináct let starší skladby. V soudobé tvorbě se jen málokdy objeví kompozice tak radostného charakteru a plná energie.

*„Jednovětá kompozice **Magnificat** svým rozčleněním odpovídá struktuře zhudebněného textu; její průběh se vyznačuje spíše plynulými oblouky než prudkými přerывy. Orchestrální mezihry předznamenávají či „dotahují“ gradačně stavěné sborové fráze, jejichž melodika (a nepravidelná rytmika) je volně inspirována gregoriánským chorálem. V několika momentech se tím skladba vědomě přibližuje tvorbě estonského skladatele Arvo Pärta (kterou jsem měl příležitost několikrát poznat nejen jako posluchač, ale i interpret).“*

Ondřej Kyas

Magnificat

Velebí má duše Pána

a můj duch se chvěje radostí v Bohu, mém spasiteli,
protože shlédl na ponížení své služebnice.

Ano, od nynějška mě budou blahoslavít všechna pokolení,
neboť veliké věci mi učinil Všemohoucí,

Svaté je jeho jméno

- a od věku do věku sahá jeho milosrdenství vůči těm, kdo
se ho bojí.

Ukázal sílu svého ramene,
rozptýlil ty, kdo v srdci smýšlejí pyšně.

Svrhl mocné z trůnů a povýšil ponížené,
nasytil dobrými věcmi hladové a bohaté poslal pryč
s prázdnou,

přišel na pomoc svému služebníku Izraeli, pamětliv svého
milosrdenství

- podle toho, co oznámil našim otcům - pro Abraháma
a jeho potomstvo navěky!

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému,
jako byla na počátku i nyní i vždycky. Amen.

*Lukášovo evangelium 1, 46-55 (překlad Jeruzalémské
Bible)*

O INTERPRETECH

Barytonista **Roman Hoza** absolvoval brněnskou JAMU u Zdeňka Šmukaře a roční stáž na Universität für Musik und darstellende Kunst ve Vídni ve třídě Margit Klaushofer. Zúčastnil se řady interpretačních kurzů, mj. u G. Beňačkové, H. Deutsche, P. Dvorského, T. Krauseho, Ch. Ludwig, A. Plachetky a dalších. Je laureátem několika mezinárodních soutěží včetně Mezinárodní pěvecké soutěže Antonína Dvořáka v Karlových Varech 2015 (2. cena v kategorii Junior a 1. cena v kategorii Píseň).

V roce 2011 debutoval v Národním divadle Brno jako Papageno (*Papageno hraje na Kouzelnou flétnu*) a dále se zde představil v roli Konečného (Janáček: *Osud*). V operním studiu Deutsche Oper am Rhein Düsseldorf/Duisburg nastudoval v letech 2015 až 2016 řadu menších i větších repertoárových rolí (Marullo, Silvano, Morales, ad.). V roce 2016 hostoval v Národním divadle v Praze v roli Figara (*Figarova svatba*) a v Národním divadle moravskoslezském v Ostravě v titulní roli Thomasova *Hamleta*. Spolupracuje s řadou souborů specializujících se na historicky poučenou interpretaci staré hudby (Collegium 1704, Cappella Mariana, Czech Ensemble Baroque, Musica Florea, Ensemble Inégal).

Od sezony 2016/2017 je sólistou Janáčkovy opery Národního divadla v Brně. V roce 2013 se zhostil hlavní role v diversní produkci vlastenecky neuctivé opery Miloše Štědrone *Palackého truchlivý konec*.

Dirigentka **Gabriela Tardonová** (rozená Piszkaliková) pochází z Karviné. V pěti letech se stala členkou výběrového souboru Permoník. V roce 1998 promovala na Pedagogické fakultě Ostravské univerzity v oboru sbormistrovství a poté vystudovala dirigování na Janáčkově akademii múzických umění v Brně ve třídě Rostislava Hališky a Lubomíra Mátlá. V roce 2002 se zúčastnila soutěžních

dirigentských kurzů v Ostravě pod vedením Zsolta Nagye a stala se jejich vítězkou. V roce 2003–4 studovala v rakouském Grazu na Universität für Musik und darstellende Kunst v dirigentské třídě Martina Siegharta. V rámci tohoto stipendijního pobytu byla vybrána k aktivní účasti na mezinárodním festivalu International Week konaném v Grazu, kde spolupracovala s univerzitním symfonickým orchestrem. Do velké míry se zaměřuje především na uvádění soudobé operní tvorby (*Žirafí opera* Markéty Dvořákové, *MrTvá* Markéty Dvořákové a Ivo Medka, opery Josefa Berga). Spolu s Tomášem Krejčím působí jako dirigentka orchestru Mladí brněnští symfonikové.

Od roku 2006 pravidelně spolupracuje se souborem Ensemble Opera Diversa, s nímž vedle koncertních projektů uvedla v premiéře opery dua Pavel Drábek a Ondřej Kyas *Dýňový démon ve vegetariánské restauraci* (2010), *Ponava (Zmizelé řeky)* (2013) a *Čaroděj a jeho sluha* (2016). S velkým úspěchem nastudovala také nejnovější diversní inscenaci opery *Jsem kněžna bláznů* Lenky Noty a Olgy Sommerové. V posledních třech letech působí jako hlavní dirigentka Ensemble Opera Diversa i v orchestrálních projektech. Pod jejím vedením získal ansámbl velmi kompaktní zvuk. Ačkoli orchestr nemá z principu stále členy, okruh jeho hráčů se postupně promě-

ňuje ve výtečně sehraný soubor, který se s energií pouští i do méně obvyklých zákoutí hudebního repertoáru 20. a 21. století.

Ensemble Opera Diversa je nezávislý soubor profesionálních hudebníků a zpěváků, kteří tvoří a provádějí živou hudební tvorbu. Vedle klasické tvorby je jádrem činnosti původní komorní hudba a opery z dílny Ondřeje Kyase a Pavla Drábka. Od počátků (1999) se ze souboru vyvinula hudební společnost, která uskutečňuje kolem dvaceti vystoupení a představení ročně. Na svém kontě má šest celovečerních oper, dvě desítky autorských minioper, desítku původních orchestrálních skladeb a velké množství klasického repertoáru. Ensemble tvoří soubor zpěváků, komorní orchestr, který je vyhledávaným interpretem klasické i nové hudby, a komorní sbor Ensemble Versus.

Komorní orchestr vznikl v roce 2005, od počátku jej vede koncertní mistr **Jan Bělohávek**. Ensemble Opera Diversa uvádí ve vlastní produkci obvykle tři až pět tematických koncertních projektů. Jednotlivé programy propojují tvorbu 20. století se skladbami soudobými, především díly kmenového autora Ensemble Opera Diversa Ondřeje Kyase a spřízněných autorů. Ve smyslu hledání a dotváření vlastní poetiky soubor usiluje o tvorbu posluchačsky objevných programů – nepřináší banální nebo notoricky známé kusy, vyhýbá se ale i úzkému vřazení do proudu soudobé vážné hudby. Svou dramaturgií i interpretačním nasazením usiluje o dialog s otevřeným posluchačem.

Komorní sbor **Versus** se věnuje výhradně duchovní hudbě z období renesance, raného baroka, dvacátého století i dílům soudobým. Soubor vznikl v roce 2003 jako komorní sbor studentů Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně pod záštitou Ústavu hudební vědy FF MU. V roce 2009 se stal součástí brněnského sdružení hudebníků Ensemble Opera Diversa. Sbor založil a vede **Vladimír Mañas**.

NÁSTIN DIVERSNÍCH PROJEKTŮ V PRVNÍ POLOVINĚ ROKU 2018

20. 2. 2018, konvent Milosrdných bratří, Brno
(v rámci diversní řady 2018 Slovensko v Brně)

Koncert pro Milanolo (Lejava, Iršai, Demoč, Manolios)
milanolo Milan Pa'a, dirigent Marián Lejava

27. 5. 2018, katedrála sv. Václava, Olomouc
(v rámci festivalu Forfest)

**František Gregor Emmert: 25. symfonie pro violu,
varhany, mezzosoprán a smyčce**
viola Milan Pa'a, varhany Marek Pa'a, mezzosoprán Jarmila
Balážová, dirigent Ondrej Olos

5. 6. 2018, Rytířský sál zámku, Moravský Krumlov
(v rámci festivalu Concentus Moraviae)

Transylvánie za humny (Bittová, Schwertsik, Gruber)
housle a zpěv Iva Bittová, dirigentka Gabriela Tardonová

BRNO
MESTO
HUDBY

□ = ♪ ♫ ♬ +

om
HUDEBNÍ REVUE

MINISTERSTVO
KULTURY

NdB Národní
divadlo
Brno

B | R | N | O | I

Koncert se uskutečňuje za finanční podpory
Ministerstva kultury ČR a statutárního města Brna.

Podpořte nás, číslo účtu 205149060/0300. Děkujeme!

www.operadiversa.cz